

Går velferdsstaten konkurs?

Jon Hustad
Farvel Norge
 Velferdsstatens fremtidige kollaps. 204 s.
 Oslo: Dreyers Forlag, 2013. Pris NOK 262
 ISBN 978-82-8265-081-6

Journalist Jon Hustad svarer et tydelig «ja» på spørsmålet i overskriften: Dersom utviklingen fortsetter som nå, vil velferdsstaten kollapse under sin egen vekt i løpet av 20–30 år, og ingen oljeformue kan berge den. Konkursen vil bli smertefull for alle, men spesielt de svakeste. Derfor, skriver Hustad, må man gjøre noe mens det ennå er tid. Han er hard i sin dom over politikerne: De vet hvilken vei det bærer, men har ikke vilje eller mot til å foreta nødvendige omlegginger.

Forfatteren konsentrerer seg om fire problemområder: utgiftene i helse- og omsorgssektoren og den forventede økningen når antallet eldre stiger, svart økonomi og, ifølge Hustad, fiktiv fattigdom, trygdeutgiftene og det stadig økende antall mennesker utenfor arbeidslivet og kostnadene knyttet til innvandring fra både europeiske land og den tredje verden. Innenfor alle disse områdene sjonglerer forfatteren med sosialøkonomiske størrelser så man nesten blir svimmel. Jeg er ikke kompetent til å vurdere fagligheten, men det hele virker godt underbygget. Størst inntrykk gjør kanskje de enkleste regnestykkene: Hustad skriver for eksempel at det i 1967 var 97 000 uføretrygdede i Norge, mens det nå er 476 000. Hvert år øker antallet med ca. 30 000, noe som tilsvarer et halvt fødselskull. Forfatteren fastslår at dette ikke er økonomisk bærekraftig på lang sikt. Det er vanskelig å være uenig med ham.

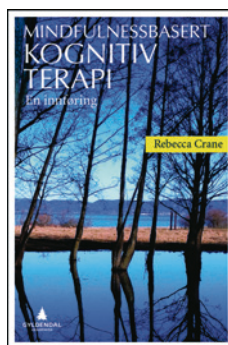
Hustad er usentimental i sine slutninger, uten tendenser til politisk korrekthet: «Det lønner seg å motta trygd og samtidig jobbe svart.» Og han er provoserende i sine politiske anbefalinger: Staten må instruere leger i å ta portvokteroppgaven på alvor. Sykepleiere må jobbe annenhver helg. Satsene for uføretrygd må reduseres. Kontanter må avskaffes for å få bukt med svart arbeid. Staten bør si opp EØS-avtalen og begrense innvandringen. For bare å nevne noe.

Det er her, på tiltakssiden, at forfatteren først og fremst vil møte motbør. Hustad tenderer til å bli ensidig: Alt ses gjennom sosialøkonomiens briller. For å hindre uønsket sykmelding og innvandring vil han for eksempel innføre incentiver som gjør det mindre attraktivt, dvs. mer ubehagelig, å motta trygd eller å komme til Norge. Men dette forslaget har som en underliggende premisse at folk alltid innretter seg etter det som er mest lønnsomt for egen del. Størrelser som sosialt ansvar, yrkesstolthet og idealisme forsvinner under radaren. Men kan man redde velferdsstaten utelukkende ved sosialøkonomiske grep? Eller er noe så gammeldags som personlig moral en nødvendig betingelse?

Boken stimulerer til debatt og refleksjon. Jeg anbefaler den varmt til alle som er opptatt av hvilke velferdsordninger som i fremtiden vil danne rammen om vår fagutøvelse.

Vegard Bruun Wyller
 Tidsskriftet

For kortfattet

Rebecca Crane
Mindfulnessbasert kognitiv terapi
 En innføring. 200 s. Oslo: Gyldendal
 Akademisk, 2014. Pris: NOK 289
 ISBN 978-82-05-45959-5

«Mindfulness» – oppmerksomt nærvær – er et relativt nytt begrep i Norge. De siste årene er ulike behandlingsmetoder innen tradisjonen blitt tatt i bruk i helsevesenet. Forfatteren tar for seg «Mindfulness based cognitive therapy» (MBCT), som er et åtte ukers program beregnet for pasienter med tilbakevendende depresjon. Forfatteren er lærer og instruktør i emnet og leder for Centre for Mindfulness Research and Practice, Bangor University, England. Jeg oppfatter at intensjonen med boken er å gi en innføring i sentrale teoretiske og praktiske elementer, og målgruppen er fagpersoner og studenter som ønsker en oversiktlig, kort og lettest innføring.

Det er to hoveddeler som hver er bygd opp av 15 punkter, hvor man utdyper og debatterer bestemte temaer og avslutter med et kort sammendrag. Den første delen består av en teoretisk innføring i «mindfulness» og MBCT-programmet, hvor forfatteren tar for seg bakgrunn, metodikk og tankesett for behandlingen og hvorfor det er hensiktsmessig for personer med tilbakevendende depresjon. Sentrale begreper som brukes innen feltet, forklares. Den andre delen omfatter den praktiske gjennomføringen av et MBCT-kurs og forklarer ulike øvelser, hvorfor disse brukes og hvilke holdninger og intensjoner man søker å utvikle i relasjon til øvelsene. Bakerst er en oversikt over anbefalt litteratur, men det finnes ingen referanseliste.

Desverre opplever jeg at boken kun delvis fungerer etter intensjonen. Dårlig oversettelse fra engelsk til norsk kan ha noe av skylden. Det har vært vanskelig og omdiskutert hvordan de engelske ordene innenfor dette nye feltet skal oversettes. Dette har tidvis resultert i setningskonstruksjoner som ikke gir fullverdig mening. For å gjøre boken kortfattet tas det innimellom snarveier som gjør at logisk oppbygning og påfølgende konklusjon er vanskelig å forstå. Dersom man ikke har kjennskap til stoffet fra før, kan det være vanskelig å følge en rød tråd. Ved flere anledninger benyttes begreper eller uttrykk som ikke er definert eller forklart tidligere. Noen ganger kommer det en lengre utredning om begrepet først flere punkter eller kapitler senere, noe som gjør det frustrerende og forvirrende å lese. Jeg måtte flere ganger lese avsnitt om igjen for å få det til å gi mening. Sammendragene fungerte bra for meg, men jeg er usikker på hvordan de fungerer for dem som ikke har kjennskap til emnet fra tidligere.

Boken er utgitt i 2009, men er oversatt og utgitt på norsk først i 2014. Det får betydning for kapitlet som omhandler forskning da mye har skjedd siden den gang, både innen hjerneforskning generelt og «mindfulness» spesielt.

Grunnet den økende interessen for temaet er det et sterkt ønske om gode fagbøker på norsk – ikke minst fordi det er viktig å finne gode norske ord og uttrykk som kan romme bredden i det man ønsker å formidle. Denne boken er ikke mitt førstevalg dersom jeg skulle anbefale en god, oversiktlig og lett tilgjengelig bok om emnet.

Cecilie Tvetraas Hauge
 Spesialist i allmennmedisin, Gånddal legesenter
 Sandnes